

Biomelk met verschillende kostpijs?!

Wim Govaerts

Project: *Bedrijfstypering ifv onderscheidendheid bio melkveehouderij — CCBT-project 'Optimalisatie energieteelten voor een evenwichtig herkauwer rantsoen'*

Doelstelling: *Bedrijfseconomische consequenties in beeld brengen van drie mogelijke ontwikkelingsperspectieven binnen de biomelkveehouderij in Vlaanderen*

Organisatie: *Wim Govaerts & co cvba*

Periode: *2018 — 2020*

Hoewel het basisteeltplan en de rantsoenen op de Vlaamse biologische melkveebedrijven grotendeels gelijkaardig zijn, leidt de toegang tot land en intensiteit van de bedrijfsvoering tot een grote verscheidenheid in bedrijfstypes. Deze verschillen in ontwikkelingsstrategieën hebben een grote invloed op de bedrijfseconomie. Hoe kan het ideale melkveebedrijf er in de toekomst uitzien? En wat zijn de technische en bedrijfseconomische consequenties? Door het bespreken en doorrekenen van drie verschillende ontwikkelingsstrategieën werd inspiratie geboden aan de bio melkveehouders voor hun eigen mogelijke bedrijfsontwikkeling.

Iedere bedrijfsleider zijn eigen strategie

Sommige bedrijfsleiders dragen productiviteit hoog in het vaandel, ten dele vanuit een fierheid om efficiënt biologische melk te produceren voor de consument, maar ook vanuit de noodzaak om de kostprijs onder controle te houden. Andere bedrijfsleiders zijn dan weer overtuigd dat een nog meer uitgesproken focus op dierintegriteit en diergezondheid noodzakelijk is om aan de steeds hoger wordende verwachtingen en eisen van de (bio)consument te kunnen voldoen.

Veel bedrijfsleiders merken op dat inputs aan een hoger tempo in prijs stijgen dan de biologische melkprijs. Verhoging van de productie zou een strategie kunnen zijn om

hiermee om te gaan, maar zoeken naar meer autonomie op het bedrijf zodat er minder inputs moeten aangekocht worden, zou ook een opportune strategie kunnen zijn.

We rekenden daarop de technische en bedrijfseconomische consequenties uit voor drie mogelijke ontwikkelingsperspectieven in de biologische melkveehouderij, waarbij respectievelijk dierintegriteit en gezondheid, productiemaximalisatie en bedrijfsautonomie centraal staan.

Hoe ziet een gemiddeld biologisch melkveebedrijf er uit in Vlaanderen?

In 2014 werd door ILVO in samenwerking met Wim Govaerts & co cvba een kostprijsberekening gemaakt voor de biologische melkveehouderij in Vlaanderen. We nemen het bedrijf dat uit deze steekproef als gemiddelde bedrijf kwam als referentie (zie Tabel 1) en actualiseerden de berekening van de kostprijs met inflatie- en markt cijfers inzake krachtvoer voor het jaar 2018.

Drie ontwikkelingsrichtingen

De drie ontwikkelingsscenario's werden in overleg met de melkveehouders gekozen met hun respectievelijke eigenheden (zie tabel 2).

Tabel 1: Eigenschappen referentiebedrijf bio melkveehouderij

Referentiebedrijf 'Bio in beeld'

- 51,36 hectaren
- 75,31 koeien
- 6585 liter bij 7,6 g vet en eiwit per koe per jaar
- met 1,39 VAK per bedrijf
- dus 355 306 liter per VAK
- en 9616 liter per hectare ruwvoer in eigen bewin

Tabel 2: Overzicht 3 ontwikkelingsstrategieën bio melkveehouderij

3 ontwikkelingsscenario's

- Focus op dierintegriteit en gezondheid
  - Extra stal/extra huiskavel/compoststal
  - Extra vervanging/tragere groei jongvee
  - Extra arbeid
- Focus op maximalisatie productie
  - Veel liter per ha extra krachtvoeraankoop
  - Veel liter per koe
  - Veel liter per robot
  - Veel liter per VAK extra loonwerk
- Focus op autonomie
  - 1,39 VAK
  - Eigen grond/weinig aankoop

Het scenario dat **bedrijfsautonomie** centraal stelt, vraagt aangepaste teeltrotatie met grasklaver, luzerne, maïs, bieten en granen, eventueel in mengteelt met bonen. We hebben hiervoor een vruchtbare bodem

nodig die al deze teelten kunnen dragen. We vermijden krachtvoeraankoop en zullen uitkomen bij een iets lagere productie per koe.

Technische en bedrijfseconomische consequenties

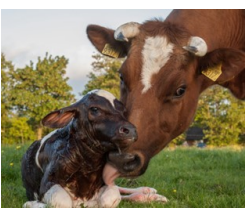
Voor het referentiebedrijf werd vervolgens bekeken welke technische consequenties de verschillende keuzes met zich zouden kunnen meebrengen (zie tabel 3).

Op basis van de geactualiseerde kostprijssimulatie voor 2018 op basis van inflatiecijfers (+6,245% t.o.v. 2014) en marktcijfers voor krachtvoer (+13,546% t.o.v. 2014), werden met deze cijfers ook de bedrijfseconomische consequenties van de ontwikkelingsscenario's doorgerekend (zie tabel 4 en 5).

Uitgaande van de veronderstelde bedrijfsdimensie komen we tot de hoogste inkomensmogelijkheid bij productiemaximalisatie als ontwikkelingsperspectief, ondanks dat we de veestapel een beetje moeten laten krimpen om met één robot toe te komen.

Bedrijfsautonomie werkt ook kostenbesparend, maar omwille van het kleiner aantal koeien binnen de beschikbare grond is de potentiële inkomensgroei relatief beperkt. Bij vlotte toegang tot betaalbare grond, zou dit een erg interessante ontwikkelingsrichting kunnen zijn.

Het ontwikkelingsperspectief van dierintegriteit en gezondheid werkt vrij sterk kostenverhogend en zo ook inkomensbeperkend.

Dierintegriteit en gezondheid kan zich vertalen in een gehoornde kudde, met een vrijloopstal, waarbij de oppervlakte per dier hoger zal zijn dan de gewone bionorm, om zo met het gehoornd vee uit de voeten te

kunnen. Bovendien zal de focus op homeopathie en zo weinig mogelijk allopatische geneesmiddelen soms aanleiding geven tot een vervroegde vervanging door bijvoorbeeld een verhoogd celgetal. De huiskavel zal aanzienlijk groter moeten zijn indien we 16 kg DS per GVE uit begrazing door de familiekudde willen in de weideperiode.

Het scenario van **productiemaximalisatie** vraagt meer krachtvoeraankoop, extra investering in (melk) automatisatie en een mogelijk beperktere huiskavel welke toch nog

binnen het concept van weidemelk past.

Tabel 3: Technische consequenties ontwikkelingsscenario's bio melkveehouderij

Kenmerken scenario's

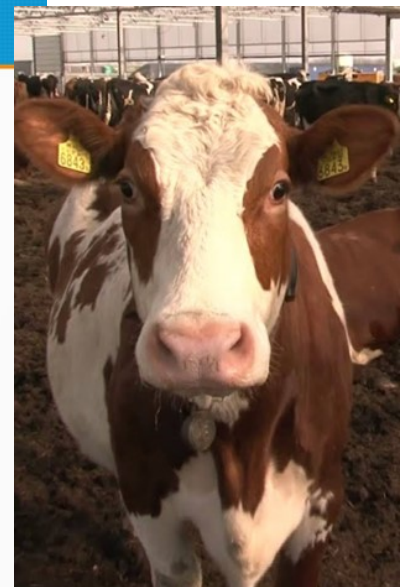
	Referent ò bedrijf 2018			
	Dierintegriteit en gezondheid	Maximalisatie product ò	Autonomie	
Grond				
Hectaren	51,36	51,36	51,36	51,36
Huiskavel (ha)	17,34	37,00	8,67	15,03
Vee				
Koeien	75	75	70 ^a	65 ^b
Vervanging (%)	30	40 ^c	30	30
Product ò (7,6 g/l V+E)				
Liter per koe	6585	6585	9000	6500 ^d
Liter per ha	9616	9616	12266	8226
Liter per VAK	355306	355306	572727	303957
Liter totaal bedrijf	493875	493875	630000	422500

^a limiet melkrobot

^b limiet voervoorziening

^c extra wegens uitval door celgetal/bloeduijer,...

^d kleine daling in product ò te verwachten

Tabel 4: Economische consequenties ontwikkelingsscenario's bio melkveehouderij.

Kostprijsberekening

	Referent ẽ bedrijf 2018	Scenario		
		Dierintegriteit en gezondheid	Maximalisat ẽ product ẽ	Autonomie
Kosten (per 100 l bij 7,6 g/l V+E)				
Algemene kosten	4,99	4,99	3,90	5,83 ^a
Gebouwen en niet-voedermechanisat ẽ	9,24	10,76 ^b	10,39 ^c	10,80 ^d
Ruwvoeder	21,67	21,67	16,93	25,33
Krachtvoeder	10,90	10,90	13,44	0,82 ^e
Overige variabele kosten	4,78	6,07	3,50	4,84
Correct ẽ niet-melkopbrengsten	-12,00	-12,00	-9,37	-14,03
Extra correct ẽ		1,13 ^f		
Kostprijs excl. arbeid	39,58	43,52	38,79	33,60
Arbeid	14,31	14,31	7,72	16,73 ^g
Kostprijs incl. arbeid	53,89	57,83	46,51	50,33
Meer/minkost tov referent ẽ	-	3,94	-7,38	-3,56

^a schaalnadeel

^b dure stal

^c melkrobot

^d schaalnadeel

^e enkel minerale kern

^f meer vervanging nodig

^g schaalnadeel

Tabel 5: Consequenties voor het bedrijfsinkomen

Inkomen

Inkomensst jging/daling bij gelijke prijs tov	Referent ẽ bedrijf 2018	Scenario		
		Dierintegriteit en gezondheid	Maximalisat ẽ product ẽ	Autonomie
Dierintegriteit en gezondheid	-19.387,96 ẽ	65.866,17 ẽ	34.439,48 ẽ	34.439,48 ẽ
Maximalisat ẽ product ẽ	-	-	-31.426,69 ẽ	-31.426,69 ẽ
Autonomie	-34.439,48 ẽ	31.426,69 ẽ	-	-

Een hogere melkprijs voor de consument zou hier bijvoorbeeld nodig kunnen zijn.

We geven ook de relatieve inkomenseffecten (tabel 5) weer en merken dat er een erg groot relatief verschil is tussen het productiemaximalisatie-scenario en dit met dierintegriteit en gezondheid als centrale doelstelling. Het inkomensverschil is kleiner tussen het productiemaximalisatie scenario en dit met bedrijfsautonomie als centrale doelstelling.

Samenwerking doorheen de keten in het voordeel van de koe

Zoals verwacht geeft het scenario waarbij we dierintegriteit centraal stellen de hoogste kostprijs. Indien we de productiemaximalisatie centraal stellen bekommen we de laagste kostprijs. Het scenario waarbij we de bedrijfsautonomie centraal stellen, werkt kostenverlagend, maar niet zo sterk als productiemaximalisatie.

Het kostprijsverhogende effect van een ontwikkelingsstrategie die focust op dierenwelzijn en -gezondheid kan grotendeels gecompenseerd worden door bedrijfsautonomie

centraal te stellen, maar de beschikbaarheid van goede grond wordt dan een belangrijke voorwaarde, en dit is in Vlaanderen niet vanzelfsprekend.

Het mooie op het terrein is dat biologische melkveehouders vaak een hybride ontwikkelingsperspectief hanteren. Zo zien we bedrijven die dierintegriteit centraal stellen soms op eigen houtje zoeken naar een niche-marktpositionering om alles betaalbaar te maken. Of bedrijven die productiemaximalisatie nastreven vanuit bedrijfseconomische overwegingen, compenseren dit soms met erg hoge investeringen in koecomfort in de stal als beloning voor de koe.

Naast het inzichtelijk maken van de consequenties op bedrijfsniveau, lijkt het ook aangewezen om de wensen van consumenten of afzetkanalen in kaart te brengen. Zo kan er een onderlegd gesprek komen tussen afnemers en consumenten enerzijds en biomelkveehouders anderzijds met het oog op een duurzame marktontwikkeling.

Indien de biomelkveehouders zich enkel als 'prijsnemers' kunnen opstellen in de toekomst, dan wordt de verleiding groot om productiemaximalisatie als ontwikkelingsperspectief voor hun bedrijf te kiezen. Dan dreigen bedrijfsautonomie en dierintegriteit en gezondheid mogelijk onderge-

sneeuwd te geraken. Vermits deze laatste zaken belangrijke aspecten zijn en vaak als evident beschouwd worden door de meeste bio consumenten, zou dit tot onaangename misverstanden in de toekomst kunnen leiden.

Laat deze eerder droge cijfermatige benadering een bron van inspiratie zijn om het gesprek tussen melkveehouders, afnemers en consumenten levendig te houden en zo de biologische melkveehouderij in de toekomst samen vorm te kunnen blijven geven.

Contactpersoon: Wim Govaerts

Tel: 0032 (0)477 77 46 95

E-mail: wim@wimgovaertsenco.be

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ